

Vergaderjaar 2020–2021

30 490

Kustwacht In Nederland

Nr. 34

BRIEF VAN DE MINISTER VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 27 november 2020

De SAR-diensten (Search and Rescue) omvatten het 24 uur per dag, zeven dagen per week garanderen dat in nood verkerende bemanningen en passagiers van schepen, luchtvaartuigen en mijnbouwinstallaties of mensen betrokken bij andere activiteiten op zee snel kunnen worden opgespoord en gered. Op 26 februari jl. heb ik u een brief gestuurd met de resultaten van een onderzoek naar de kwaliteit van de dienstverlening van de SAR-helikopters boven de Noordzee en de ruime binnenwateren¹. In reactie op een aantal kritische kanttekeningen uit dat onderzoek heb ik aangekondigd dat ik een beleidsevaluatie van de zorgnorm van de SAR-helikopterdienstverlening zou laten uitvoeren door een externe partij, met daarbij een vergelijking met andere landen. De beleidsevaluatie, uitgevoerd door Antea, heeft inmiddels plaatsgevonden. Het rapport doe ik u bij dezen toekomen².

Ik maak tevens van de gelegenheid gebruik om, conform de motie van de leden Paternotte en Bruins³, uw Kamer te informeren over de voortgang van het SAR-verbeterprogramma.

Beleidsvaluatie zorgnorm

De centrale vraag van het onderzoek was: «Voldoet de huidige geformuleerde zorgnorm helikopter inzet SAR zodat er sprake is van een adequate reddingseenheid?» Het antwoord van Antea is dat de zorgnorm voldoet, gezien de SAR-inzet in de afgelopen vijf jaar en de verwachte ontwikkelingen in de nabije toekomst. Het jaarlijkse aantal inzetten van de SAR-helikopters is de afgelopen vijf jaar licht gestegen. Het is de verwachting dat het aantal SAR-acties verder zal toenemen, onder andere door het toenemende aantal windinstallaties op zee. Dit zal niet leiden tot

¹ Kamerstuk 30 490, nr. 32

² Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

³ Kamerstuk 29 665, nr. 389

een andersoortige hulpvraag voor de helikopter, en de norm behoeft op dat vlak geen aanpassing.

Een van de onderzoeksvragen was om een vergelijking te maken met het buitenland. Er heeft een vergelijking plaatsgevonden met vijf landen: Zweden, België, Duitsland, Verenigd Koninkrijk en Denemarken. Uit de vergelijking blijkt dat Nederland goed scoort. Met name in de nacht reageert Nederland snel met een *notice*-tijd van 20 minuten. De *notice*-tijd overdag is gelijk aan die in België, en vijf minuten langzamer dan in de drie andere landen. Desondanks blijkt uit het rapport dat de helikopter de afgelopen vijf jaar in alle geregistreerde gevallen tijdig ter plaatse was. Er is nauwe samenwerking met de buurlanden. Zo heeft de Nederlandse Kustwacht de afgelopen jaren een aantal keren de Belgische SAR-dienst bijgestaan, en in een verder verleden is dat ook andersom gebeurd.

Het Antea-rapport bevat de aanbeveling dat de *notice*-tijd gedefinieerd zou moeten worden als de tijd die maximaal mag verstrijken tussen de ontvangst van de melding en het daadwerkelijke vertrek van de helikopter. In het nieuwe contract is de *notice*-tijd volgens de door Antea aanbevolen definitie gesteld op 20 minuten. Verder wordt er een aantal aanbevelingen gedaan over de invulling van de zorgnorm. Deze punten komen aan de orde in het programma van eisen bij de aanbesteding voor de nieuwe SAR-helikopter. Het huidige contract loopt medio 2022 af. De wijze waarop invulling wordt gegeven aan het programma van eisen wordt aan de markt overgelaten, maar er zijn wel *incentives* voor bepaalde keuzes die operationele voordelen voor de dienstverlening opleveren.

SAR-verbeterprogramma

Als bijlage bij de brief van 26 februari jl. heb ik u de resultaten gestuurd van het onderzoek naar de dienstverlening met de SAR-helikopters. Noordzee Helikopters Nederland (NHN) is voortvarend gestart met de implementatie van de aanbevelingen uit dat onderzoek. Het verbeterprogramma is door Rijkswaterstaat onderdeel gemaakt van het verlengde contract met NHN. De voortgang van het verbeterprogramma wordt periodiek door Rijkswaterstaat in samenspraak met de Kustwacht getoetst. De aanbevelingen zijn inmiddels vrijwel alle afgerond, met uitzondering van de aanbeveling ten aanzien van de werk- en rusttijdenregeling. NHN is in overleg met de relevante toezichthouders over een legitieme regeling ten aanzien van de werk- en rusttijden. Voor een uitgebreidere toelichting op de afzonderlijke aanbevelingen verwijs ik u naar bijlage 1.

Ten slotte had ik toegezegd in de praktijk te laten testen of NHN aan de huidige zorgnorm kan voldoen. Deze test is uitgevoerd. NHN heeft middels een praktijkproef aangetoond in staat te zijn 16 personen gelijktijdig te kunnen redden. Deze praktijkproef is met foto en video vastgelegd.

De Minister van Infrastructuur en Waterstaat,
C. van Nieuwenhuizen Wijbenga

STAND VAN ZAKEN SAR-VERBETERPROGRAMMA

| Aanbeveling | Stand van zaken |
|--|--|
| Stel een door NHV directie gemandateerd SAR-verbeterprogramma op, inclusief budget, resources en planning, leg dit toetsbaar vast, en houdt toezicht op de uitvoering ervan. Betrek de Kustwacht in dit proces. | Het verbeterprogramma is door Rijkswaterstaat onderdeel gemaakt van het verlengde contract met NHN ¹ . De voortgang van het verbeterprogramma wordt periodiek door Rijkswaterstaat in samenspraak met de Kustwacht getoetst. |
| Stel zeker dat een adequaat SAR Crew Resource Management (CRM) systeem met bijbehorende taalvaardigheid in de SAR dienst wordt ingevoerd. | Nagenoeg alle bemanningen hebben inmiddels de benodigde trainingen doorlopen. Als gevolg van de coronamaatregelen is afronding voorzien voor het einde van dit jaar. |
| Laat een legitieme NHV regeling ten aanzien van werk- en rusttijden opstellen, leg deze toetsbaar vast, en deel deze met betrokkenen. Stel zeker dat voldaan wordt aan deze regeling door intern toezicht in te regelen, met handhaving door NHV-directie. | NHN is in overleg met de relevante toezicht-houders over een aangepaste regeling ten aanzien van de werk- en rusttijden. Gelet op de specifieke operaties van de SAR-helikopter wordt een ontheffing op de geldende wet- en regelgeving voorzien. Aan de ontheffing zullen aanvullende voorschriften worden verbonden. |
| Stel een RI&E voor de SAR operatie op, leg deze toetsbaar vast, en deel deze met betrokkenen. Stel zeker dat voldaan wordt aan deze RI&E door intern toezicht in te laten regelen, met handhaving door NHV directie. | Is uitgevoerd. |
| Beschrijf de SAR operatie in volledigheid en detail in een SAR-OPS manual en laat dit dienen als auditreferentie voor intern en extern toezicht. | De SAR-OPS manual is geactualiseerd en wordt regelmatig herzien. |
| Stel zeker dat, in afwezigheid van externe SAR regelgeving en toezicht, intern toezicht door de QHSE afdeling van NHV wordt uitgevoerd op de SAR operatie, met handhaving door NHV directie en rapportage van de aanpak en uitkomsten aan RWS. | Het interne toezicht door NHN is versterkt. NHN levert periodiek een rapportage aan met daarin de uitkomsten van het intern toezicht opgenomen. |
| Toon de vereiste capaciteit voor het redden van 16 drenkelingen met twee helikopters aan door middel van een demonstratie zoals gevraagd door de Kustwacht. In geval van gebleken onvoldoende capaciteit: maak een EC175 van NHV helikopter gereed voor SAR inzet bij grote calamiteiten, leg in het SAR OPS manual vast hoe wordt opgeschaald bij grote calamiteiten. | NHN heeft middels een praktijkproef aangetoond in staat te zijn 16 personen gelijktijdig te kunnen redden. Deze praktijkproef is middels foto en video uitvoerig vastgelegd. De vereiste capaciteit is derhalve door de opdrachtnemer onomstotelijk vastgesteld. |
| Volg de interne meldingsprocedures zoals beschreven in het Safety Management Manual (SMM) volledig op (inclusief melding indien van toepassing), en gebruik bij de opvolging van meldingen uitsluitend Q-pulse. Organiseer in afwezigheid van regelgeving intussen zelf interim extern toezicht. | De procedures omtrent de registratie van meldingen zijn aangepast en voor beide basissen gelijkgetrokken. Voor het externe toezicht zal het NLR gevraagd worden ook het Safety Management Systeem te auditen. |
| Pas het NHV Safety Management Manual (SMM) aan, zodra SAR-regelgeving en toezicht door de Nederlandse staat zijn ingeregeld. | Zodra aanvullende specifieke wetgeving van kracht is, zal het SMM worden aangepast. De Kamer is op 12 oktober over de stand van zaken ten aanzien van het operationeel toezicht op de vliegende eenheden van de Kustwacht geïnformeerd. |
| Breidt de BowTie3-aanpak zoals gebruikt voor het loodswezen in Pistoohlaven uit met analyses op de SAR operatie, en pas de uitkomsten toe op de SAR operatie. | De BowTie3-aanpak is doorgevoerd bij de aanpassing van de SAR Operations Manual en de Safety Management Manual. |

| Aanbeveling | Stand van zaken |
|--|---|
| Los de in voorliggend rapport genoemde Cabin Safety tekortkomingen op. | De Cabin Safety issues zijn, op een na, opgelost. De laatste tekortkoming heeft betrekking op een net voor opslag van losse spullen in de helikopters en wordt opgelost na afronding van de certificering van dit net. Dit is naar verwachting voor het einde van het jaar gereed. |
| Overweeg oplossingen voor verbeterde vliegveiligheid voortvloeiend uit de risico's van een korte vluchtvoorbereiding bij 20 minuten uitruktijd in de nacht. | Ten aanzien van de vluchtvoorbereiding zijn aanvullende maatregelen genomen om de vliegveiligheid te bevorderen. |
| Realiseer een uniforme, degelijke en passende vluchtvoorbereiding op Den Helder. | In lijn met bovenstaand punt is de vluchtvoorbereiding op beide basissen gelijkgetrokken. |
| Breng de SAR operatie in Den Helder in overeenstemming met de operatie op Pistoohaven, in afwezigheid van regelgeving en toezicht. | De operations op beide basissen is gelijk in opzet. De operationele processen zijn geharmoniseerd en zo nodig aangepast |
| Voer het werk- en rusttijden managementsysteem «ROS» dat door NHV gebruikt wordt op Pistoohaven ook in op Den Helder. | Beide basissen maken gebruik van hetzelfde managementsysteem «ROS» |
| Bestuur de operatie in Den Helder intensiever vanuit het NHV hoofdkantoor, en breng deze operatie in overeenkomst met Pistoohaven ten aanzien van goed werkgeverschap. | Door het management van NHN is een senior medewerker vanuit het hoofdkantoor aangesteld om de verbeteringen voor de SAR-dienst door te voeren. |
| Haal alle twijfel over punten ten aanzien van goed werkgeverschap weg, en neem verregaand de menselijke maat in acht bij voorvallen. | Rijkswaterstaat is door de directie van NHN uitvoerig geïnformeerd over de wijze waarop NHN nadere invulling geeft aan haar rol als werkgever. Hierbij is geconstateerd dat NHN een proactieve houding aanneemt en het welzijn van haar medewerkers vooropzet. Rijkswaterstaat ziet er op toe dat de in de industrie gangbare «Just Culture» actief uitgedragen wordt door NHN. |

¹ Noordzee Helikopters Nederland voert de dienstverlening uit via het Belgische moederbedrijf Noordzee Helikopters Vlaanderen (NHV).